

ВПРОВАДЖЕННЯ КУРСУ “ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СПОРТСМЕНІВ ВИСОКОГО КЛАСУ” У ПІДГОТОВКУ ФІЗИЧНИХ РЕАБІЛІТОЛОГІВ

Сергій КАПРАЛОВ, Юрій ЛЯННОЙ

*ДП “Олімпійський навчально-спортивний центр”, м. Київ
Інститут фізичної культури*

Сумського державного педагогічного університету ім. А.С.Макаренка

Мета. Впровадити у навчальний процес програму спецкурсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” при підготовці майбутніх фізреабілітологів.

Методи. При визначенні рівня засвоєння професійних знань були використані методи педагогічного дослідження: рейтинг, спостереження, опитування, бесіди, анкетування.

Завдання:

1. Розробити спецкурс “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” для студентів спеціальності “Фізична реабілітація” на основі використання авторських методик С.Ю.Капралова та інших спеціалістів у цій галузі.
2. Впровадити розроблений спецкурс у навчальний процес підготовки фізичних реабілітологів ІФК СумДПУ ім. А.С.Макаренка.
3. Визначити педагогічні умови ефективного засвоєння майбутніми фахівцями з фізичної реабілітації авторських методик спецкурсу.
4. Визначити, за змістом розробленого спецкурсу, рівень теоретично-практичної підготовки студентів.

Анотація. У статті розкриваються професійні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації за рахунок вивчення студентами спецкурсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу”. Засоби та методики, які увійшли до програми спецкурсу, узагальнюють досвід С.Ю.Капралова, набутий під час професійної діяльності на посадах масажиста різних футбольних збірних команд України, масажиста та лікаря чоловічої і жіночої збірних команд України зі спортивної гімнастики, завідуючого реабілітаційним відділенням ДП “ОНСЦ” (м. Київ), а також різних вітчизняних та закордонних спеціалістів у даній галузі. Результати теоретично-практичної підготовки студентів на початковому і прикінцевому етапах засвідчили, що у студентів експериментальних груп відбулися позитивні зміни. У перспективі дослідження - організація і проходження виробничої практики під керівництвом С.Ю.Капралова на базі реабілітаційного відділення ДП “ОНСЦ”.

Ключові слова: фізична реабілітація, професійна підготовка, спецкурс.

Постановка проблеми. Підготовка фахівців з фізичної реабілітації в Україні для галузей фізичного виховання і спорту, медицини, освіти, соціального захисту, яку почали впроваджувати у 1993 р. в Київському Національному університеті фізичного виховання і спорту України, а згодом у Львівському державному університеті фізичної культури, Харківській державній академії фізичної культури, Сумському державному педагогічному університеті (СумДПУ) ім. А.С.Макаренка та інших вищих навчальних закладах спрямована на вирішення проблеми відновлення здоров'я різних верств населення України [1, 4].

Позитивно вплинуло на становлення нової спеціальності “Фізична реабілітація” те, що за останній час у спеціалізованих вищих навчальних закладах України проведено кілька десятків науково-практичних конференцій з проблем фізичної реабілітації [2, 4, 5].

Під час аналізу професійно-орієнтованих дисциплін навчального плану підготовки фахівців з фізичної реабілітації виявилась відсутність “Спортивної реабілітації”, як окремої дисципліни. Однак лише в деяких з них були розглянуті окремі теми щодо вивчення засобів або методик фізичної реабілітації спортсменів. Необхідно наголосити, що обсягу цих матеріалів недостатньо для якісного опанування та формування у студентів вмінь та навичок для здійснення фізичної реабілітації спортсменів високого класу у відповідних спеціалізованих умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спеціальність “Фізична реабілітація” внесена до класифікатора професій під кодовим шифром – 3226 (2001). ВАК України затвердив новий науковий шифр – 24.00.03. – “Фізична реабілітація” з присудженням наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту (2005), за яким вже захищено декілька кандидатських і одна докторська дисертації. На кафедрі фізичної реабілітації Інституту фізичної культури (ІФК) СумДПУ ім. А.С.Макаренка вперше за фахом теорія і методика професійної освіти захищено 2 дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: В.О.Куксою на тему: “Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах” (2002) і О.І.Міхеєнком – “Валеологічна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищому педагогічному навчальному закладі” (2003) [1, 2, 3]. Але існують й інші проблеми стосовно якісної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації, пов’язані із затвердженням та впровадженням стандартів вищої освіти за даною спеціальністю, недостатністю висококваліфікованих кадрів, які викладають цикл професійно-орієнтованих дисциплін, невизначеністю професійних обов’язків фахівців з фізичної реабілітації в державних установах Міністерств охорони здоров’я, науки і освіти, спорту, соціального захисту.

Мета роботи. Впровадити у навчальний процес програму спецкурсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” при підготовці майбутніх фізреабілітологів.

Завдання дослідження:

1. Розробити спецкурс “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” для студентів спеціальності “Фізична реабілітація” на основі використання авторських методик С.Ю. Капралова.
2. Впровадити розроблений спецкурс у навчальний процес підготовки фізичних реабілітологів ІФК СумДПУ ім. А.С.Макаренка.
3. Визначити педагогічні умови ефективного засвоєння майбутніми фахівцями з фізичної реабілітації авторських методик спецкурсу.
4. Визначити, за змістом розробленого спецкурсу, рівень теоретично-практичної підготовки студентів.

Організація досліджень. Спеціальний курс “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” розроблявся і впроваджувався в навчальний процес впродовж 2005/2006, 2006/2007 навчальних років на кафедрі фізичної реабілітації ІФК СумДПУ ім. А.С.Макаренка під керівництвом к.п.н., доцента Ю.О.Лянного та завідуючого реабілітаційним відділенням медико-відновлювального центру (МВЦ) ДП “Олімпійський навчально-спортивний центр” (“ОНСЦ”), к.н.ф.в.с., доцента С.Ю. Капралова. У дослідженні брали участь 380 студентів-фізреабілітологів денної та заочної форм навчання. При визначенні рівня сформованості професійних знань були використані методи педагогічного дослідження: рейтинг, спостереження, опитування, бесіди, анкетування.

Результати дослідження та їх обговорення. Засоби та методики, які запропонував С.Ю. Капралов для навчання студентів, опираються на його досвід, який він отримав під час навчання в період з 1989 р. по 2000 р. у Національному університеті фізичного виховання і спорту України (м. Київ) за фахом “Викладач-тренер зі спортивної гімнастики”, “Спеціаліст з фізичної реабілітації”, в аспірантурі цього закладу, а також на 19 курсах підвищення кваліфікації у провідних фахівців з різних країн (Ю.О.Ісаєв, Пак Чже Ву, Д.Г.Посяда, О.В.Макарова, О.В.Пісоцька, Ж.М.Романенко, О.А.Гаєвський, Карл Хадек, А.Скопалова, О.Н.Щегольков, Л.І.Трофімова, А.І.Сирченко) та на багатьох семінарах (А.А.Бірюков, В.В.Дубровський, О.Земськова, М.А.Єрьомушкін, Енріке Кастеллс Гарсія, Е.Родіонова та ін.).

Масажери, голчасті аплікатори та різні пристосування для реабілітації, що вивчалися під час проведення спецкурсу, узагальнюють досвід вітчизняних і закордонних авторів, у більшості – С.Ю. Капралова, а також Ю.О.Ісаєва, Пак Чже Ву, І.І.Кузнецова, М.Г.Ляпко, І.О.Скіби, О.В.Комарова, А.А.Льєнка, О.Л.Короля, О.В.Федорича, В.В.Євмінова та ін.

Даний науково-методичний матеріал зібраний автором протягом кількох років під час професійної діяльності на посадах масажиста різних футбольних збірних команд України, масажиста та

лікаря чоловічої і жіночої збірних команд України зі спортивної гімнастики, завідуючого реабілітаційним відділенням МВЦ ДП “ОНСЦ” (м. Київ).

Використані в спецкурсі методики впроваджені у різних клубах зі східних єдиноборств м. Києва, м. Кривого Рогу, м. Москви (Росія), м. Кракова та м. Любліна (Польща) протягом 2000-2006 рр., з 2004 р. на базі реабілітаційного відділення МВЦ ДП “ОНСЦ” (м. Київ) у збірних командах України зі спортивної гімнастики, вільної та греко-римської боротьби, легкої та важкої атлетики, дзюдо, джиу-джитсу, тхеквандо, боксу, фехтування та ін., юнацькій “U-19” та молодіжній “U-21” збірних командах України з футболу, при проведенні трьох курсів підвищення кваліфікації для масажистів вищої та першої ліги федерації футболу України (наприклад, у 2006 р. організатори: голова спортивно-медичного комітету ФФУ, професор В.Д. Попов, директор Українського центру спортивної медицини Ю.П. Дегтярьов, керівник курсів С.Ю. Капралов), а також з 2006 р. – у підрозділі спеціального призначення “Вітязь” (Росія) та ін.

Структура розробленого спецкурсу складалась із лекційних і практичних занять, програми самостійної роботи і передбачала 108 год. (табл. 1). Лекційні заняття супроводжувалися демонстрацією великої кількості фотографій, представлених через “мультимедійну” комп’ютерну програму. У зв’язку з тим, що в умовах аудиторних занять за короткий проміжок часу великий обсяг інформації засвоїти дуже важко, в методичному кабінеті студенти за спеціальною літературою самостійно вивчали авторські методики.

Таблиця 1

Програма розробленого спеціального курсу

№ п/п	Назва теми	Аудиторні години		Самостійні заняття
		Лекційні	Практичні	
1.	Авторські методики використання голчастих аплікаторів у процесі фізичної реабілітації спортсменів збірних команд України (“Стопи Капралова”, голчаста шапочка, валик “Суглоб” з насадкою, аплікатори “Гradient”, “Рельєф-квадрат”, “Рельєф-хвиля” з відстанню голок від 3x3 мм до 7x7 мм та ін.). Методика І.І. Кузнецова, М.Г. Ляпко	4	6	2
2.	Авторські методики масажу та самомасажу дерев’яними масажерами (“Подвійний суглоб”, “Подвійна печатка”, “Подвійна каталка”, “Універсальна каталка” та ін.) і їх використання в реабілітаційній практиці.	2	4	2
3.	Авторські методики масажу та самомасажу ебонітовими масажерами (“Подвійний суглоб”, “Універсальний ебоніт”, “Бочка”, “Ебоніт з нефритом”, “Тетраком”, “Коректор хребта” та ін.) і їх використання в реабілітаційній практиці.	2	4	2
4.	Авторські методики масажу та самомасажу металевими масажерами (“Тангетка”, “Станок-2”, “Суглоб”, “Шия” та ін.) і їх використання в реабілітаційній практиці.	2	4	2
5.	Авторські методики ручного та інструментального масажу у дві, чотири, шість, вісім рук, а також баночного.	2	4	2

6.	Авторська методика використання тракційного релакс-мату (система “Detenzor”) в реабілітаційній практиці.	2	4	-
7.	“Су-Джок” терапія (система “Людини” та “Комахи”, “Міні-система”, “Твіст-терапія”, “Кольоротерапія”, “Насіннєтерапія”) у реабілітації спортсменів збірних команд України.	2	2	-
8.	“Су-Джок” терапія в екстремальних ситуаціях (зупинка серця, черепно-мозкова травма, пошкодження і переломи, мігрень та ін.).	2	4	2
9.	Авторська методика застосування саунотерапії в реабілітаційній практиці спортсменів збірних команд України.	2	2	-
10.	Авторська методика розминки в збірних командах України з метою профілактики травматизму і поліпшення спортивної роботоспроможності.	2	2	2
11.	Особливості застосування циклічних тренажерів кардіо-васкулярної лінії “Technogym” і вібротренажерів у реабілітації спортсменів збірних команд України.	2	4	-
12.	Спеціальні методики відновлення та профілактики травматизму (тренажер “Горбунок”, “Профілактор Євмінова”, масажні гімнастичні м’ячі та ін.).	2	2	-
13.	Особливості водолікувальних процедур у практиці відновлення і поліпшення роботоспроможності спортсменів збірних команд України (“Підводний душ-масаж”, “Перлинно-озонові ванни”, “Чотирикамерні гальванічні ванни”, “Душ Шарко”, “Лазер-душ”).	2	2	-
14.	Особливості застосування ароматерапії і спеліотерапії (соляної кімнати) в реабілітаційній практиці спортсменів збірних команд України.	2	-	-
15.	Особливості застосування елементів мануальної терапії (постізометрична релаксація, мобілізація шийного, грудного, поперекового відділів хребта, гра суглобів) в реабілітаційній практиці спортсменів збірних команд України.	2	4	2
16.	Особливості застосування рефлексотерапії в реабілітаційній практиці спортсменів збірних команд України.	1	2	1
17.	Методики лікувальної гімнастики при остеохондрозі хребта, порушеннях постави, сколіозі, плоскостопості, переломах, ВСД, НЦД та ін. Методика психофізичної гімнастики, “Танок 10 звірів” та ін.	2	2	-
18.	Методика дихання за К.П. Бутейко.	1	2	1
Всього:		36	54	18

За даними Національної лабораторії тренінгу США на лекціях засвоюється 5% навчального матеріалу, при самостійній роботі з літературою – 10-30%, при виконанні практичних завдань – до 75%, при викладанні цих знань іншим – 90%. Спецкурс побудований таким чином, щоб студенти мали

можливість не лише отримати необхідні теоретичні знання на лекційних заняттях, але й набути практичних умінь та навичок у реабілітації висококваліфікованих спортсменів, щоб у разі необхідності могли самостійно орієнтуватися в професійній діяльності. Разом з цим створювалися сприятливі умови для стимулювання особистої активності студентів і оптимізації професійно-практичної діяльності на основі засвоєних знань через глибоке самостійне творче опрацювання. Кожному студенту була надана можливість вибору тих реабілітаційних технологій, які найбільше відповідають його психологічним, інтелектуальним, емоційним та іншим особливостям, а також найкраще відповідають конкретній ситуації. Всі ці фактори створювали умови для якісного формування основних професійних умінь і навичок у поєднанні з індивідуальним стилем творчої професійної діяльності викладача. Автор, який проводив спецкурс, характеризувався своїм особливим стилем викладання і мав значний вплив на успіх в професійній діяльності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації.

З метою формування у студентів широкого кругозору, забезпечення інтегративного уявлення про фізреабілітацію спортсменів високого класу, зміст навчальної програми спецкурсу базувався на основі таких принципів, як професійна спрямованість, науковість, диференціація та інтеграція реабілітаційних знань, оптимальне поєднання іноваційних і традиційних методів і технологій.

Мотиваційним стимулюючим ефектом навчальної діяльності були яскраві факти і приклади фізреабілітаційної допомоги переможцям та призерам Олімпійських ігор, чемпіонатів світу, Європи, України, Росії, що сприяло зацікавленому ставленню студентів до обраної професії фізичного реабілітолога.

Особливою відмінністю спецкурсу було ще й те, що він викликав великий професійний інтерес і у викладачів кафедри фізичної реабілітації, які із задоволенням разом зі студентами брали активну участь у проведенні лекційних та практичних занять.

На початковому етапі дослідження в експериментальних групах було зафіксовано високий рівень теоретично-практичної підготовки у галузі спортивної реабілітації у 18,2% студентів, достатній рівень – у 24,3%, середній – у 29,4%, низький рівень – у 28,1%.

Результати прикінцевого зрізу педагогічного експерименту засвідчили, що у студентів експериментальних груп високого рівня теоретично-практичної підготовки досягли 56,4% студентів, а це у 3 рази перевищує кількість студентів, яку зафіксовано на початковому етапі експерименту. Змінилася кількість студентів, які досягли достатнього рівня теоретично-практичної підготовки – 31,6% (на початковому етапі цей показник складав 24,3%). На середньому рівні підготовки залишилися 9,3% студентів (було 29,5%). Незначна кількість студентів (2,7%) залишилася на низькому рівні (рис. 1). За результатами педагогічного дослідження проведеного серед студентів-фізреабілітологів рейтинг спецкурсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” за основними даними значно перевищував показники чотирьох інших спеціальних курсів, які викладаються для студентів-фізреабілітологів ІФК СумДПУ ім. А.С. Макаренка.

З метою удосконалення професійної підготовки фізичних реабілітологів після впровадження спеціального курсу ректором Ф.М. Лиманом та Ю.О. Лянним на ім'я генерального директора ДП “ОНСЦ” Л.Й. Смелаша, головного лікаря МВЦ Я.Г. Бубеса та завідуючого реабілітаційним відділенням МВЦ, к. н. ф. в. с., доцента С.Ю. Капралова були направлені відповідні листи з проханням прийняти студентів-фізреабілітологів і забезпечити умови для проведення їх виробничої практики.

Під керівництвом С.Ю. Капралова вперше за тридцятирічну історію ДП “ОНСЦ” (Конча-Заспа, м. Київ) на базі реабілітаційного відділення МВЦ було організовано проходження чотирьох виробничих практик студентами IV-V курсів, а також магістрантами спеціальності “Фізична реабілітація” ІФК СумДПУ ім. А.С. Макаренка протягом 4-5 тижнів. Враховуючи недоліки попередніх виробничих практик, коли через велику кількість студентів неможливо було якісно здійснювати навчання, на практику, для забезпечення індивідуального підходу до кожного практиканта та якісного його навчання, залучали невеликі групи студентів-реабілітологів денної форми навчання.

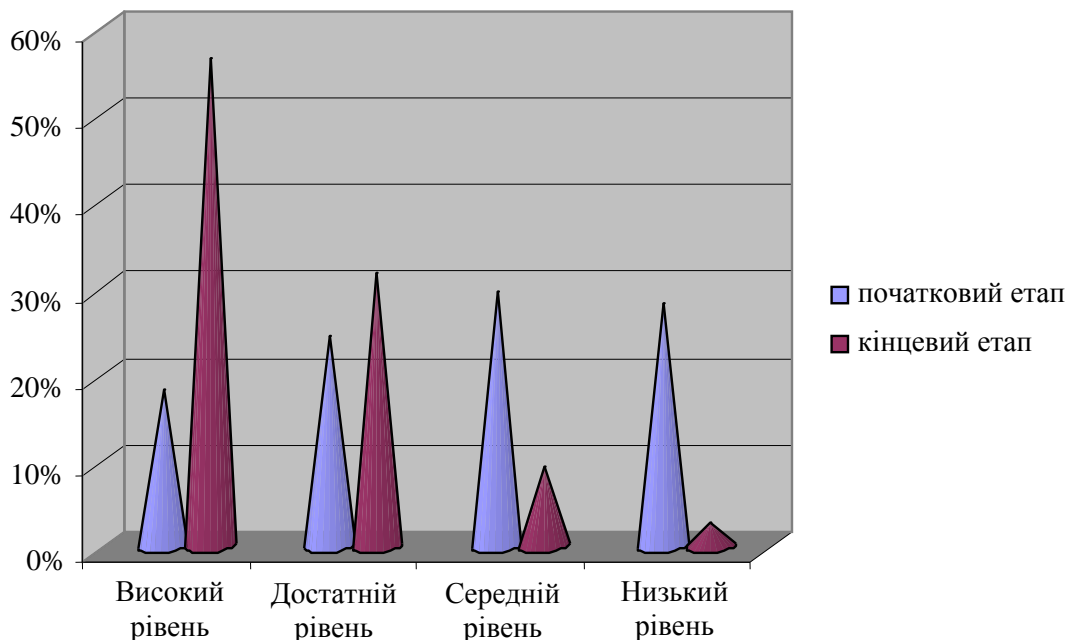

Рис. 1. Характеристика результатів теоретично-практичної підготовки студентів на початковому і кінцевому експериментальних етапах

В 2006 р. до вивчення спецкурсу залучили студентів-фізреабілітологів заочної форми навчання ІФК СумДПУ ім. А.С.Макаренка з навчально-консультативного пункту м. Шостка (Сумська обл.) та провели підготовку фахівців з масажу, які перебували на обліку в Сумському обласному центрі зайнятості з метою отримання відповідних знань і свідоцтва з правом працювати за даним фахом. Допомогу при вивченні авторських методик надали магістранти-реабілітологи Роман Маслов та Віталій Хоміченко, які пройшли виробничу практику на базі реабілітаційного відділення МВЦ ДП “ОНСЦ”. Крім цього, виступи С.Ю.Капралова на різних конференціях (наприклад, на пленарному засіданні на конференції “Теоретичні та клінічні аспекти рефлексотерапії і нетрадиційної медицини” під керівництвом д. м. н. Є.Л.Мачерет), телебаченні та різних семінарах супроводжувалися демонстрацією його методик цими студентами.

В перспективі планується: 1. удосконалити вивчення різноманітних фізреабілітаційних методик за рахунок розширення тематики спецкурсу (наприклад, елементи російського SPA-масажу, тайського та рефлекторного масажу стоп та ін.), демонстрації різноманітних навчальних відеофільмів, збільшення екземплярів літературних джерел методичного кабінету для самостійної підготовки студентів; 2. організувати виробничу практику на базі реабілітаційного відділення МВЦ ДП “ОНСЦ” (м. Київ) не тільки для студентів денної форми навчання, а й заочної; 3. ввести більшість тем даного спецкурсу в програму курсів підвищення кваліфікації для фізичних реабілітологів, у яких після закінчення навчання пройшов п’ятирічний термін; 4. ліцензувати курси з навчання засобам і методикам, що склали основу експериментального спецкурсу, і більш широко вивчати не тільки методики реабілітації спортсменів, а й хворих.

Висновки

Аналіз результатів дослідження дає підстави стверджувати, що засвоєні студентами на якісно новому рівні професійні вміння і навички в галузі фізичної реабілітації за рахунок впровадження у навчальний процес спецкурсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” надають широкі можливості для отримання високого рівня професійної підготовки у галузі фізичної реабілітації висококваліфікованих спортсменів.

Література

1. Капралов С.Ю., Лянной Ю.О. Вивчення новітніх реабілітаційних технологій у відновленні спортсменів високого класу при підготовці фахівців з фізичної реабілітації / Теоретичні та клінічні аспекти рефлексотерапії і нетрадиційної медицини. – К. – 2006. – С. 72-77.
2. Капралов С.Ю., Лянной Ю.О. Пути улучшения профессиональной подготовки студентов-физреабилитологов в процессе оказания реабилитационной помощи спортсменам // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції “Спортивна медицина, лікувальна фізкультура та валеологія”. – Одеса: ОДМУ, 2006. – С. 119 – 126.
3. Кукса В.О. Професійна підготовка фахівців з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ІВО АПН України. К., 2002. – 16 с.
4. Лянной Ю.О., Капралов С.Ю. Особливості впровадження спеціального курсу “Фізична реабілітація спортсменів високого класу” у підготовку фахівців фізичної реабілітації / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – Харьков. – 2006. – С. 23 – 26.
5. Лянной Ю.О., Капралов С.Ю. Підготовка фізичних реабілітологів для функціонування системи реабілітації спортсменів / Український вісник реабілітології. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2005. – С. 131 – 136.

ВНЕДРЕНИЕ КУРСА “ФИЗИЧЕСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ СПОРТСМЕНОВ ВЫСОКОГО КЛАССА” ПРИ ПОДГОТОВКЕ ФИЗИЧЕСКИХ РЕАБИЛИТОЛОГОВ

Сергей КАПРАЛОВ, Юрий ЛЯННОЙ

*Государственное предприятие “Олимпийский учебно-спортивный центр”, г. Киев
Институт физической культуры
Сумского государственного педагогического университета им. А.С. Макаренка*

Цель. Внедрить в учебный процесс программу спецкурса “Физическая реабилитация спортсменов высокого класса” при подготовке будущих физреабилитологов.

Методы. При определении уровня сформированности профессиональных знаний были использованы методы педагогического исследования: рейтинг, наблюдение, опрос, беседы, анкетирование.

Задачи:

1. Разработать спецкурс “Физическая реабилитация спортсменов высокого класса” для студентов специальности “Физическая реабилитация” на основе использования авторских методик С.Ю. Капралова и других специалистов в этой области.
2. Внедрить разработанный спецкурс в учебный процесс подготовки физических реабилитологов ИФК СумГПУ им. А.С. Макаренка.
3. Определить педагогические условия эффективного усвоения будущими специалистами по физической реабилитации авторских методик спецкурса.
4. Определить, по содержанию разработанного спецкурса, уровень теоретическо-практической подготовки студентов.

Аннотация. В статье раскрываются профессиональные аспекты подготовки будущих специалистов по физической реабилитации за счет изучения студентами спецкурса “Физическая реабилитация спортсменов высокого класса”. Средства и методики, которые вошли в программу спецкурса, обобщают опыт С.Ю. Капралова, полученный во время его профессиональной деятельности в должностях массажиста разных футбольных сборных команд Украины, массажиста и врача мужской и женской команд Украины по спортивной гимнастике, заведующего реабилитационным отделением

ГП “ОУСЦ” (г. Киев), а также разных отечественных и зарубежных специалистов в этой области. Результаты теоретическо-практической подготовки студентов на начальном и конечном этапах свидетельствуют о том, что у студентов экспериментальных групп были отмечены позитивные изменения. В перспективе исследования – организация и прохождение производственной практики под руководством С.Ю. Капралова на базе реабилитационного отделения ГП “ОУСЦ”.

Ключевые слова: физическая реабилитация, профессиональная подготовка, спецкурс.

INTRODUCTION OF THE COURSE OF “PHYSICAL REHABILITATION OF THE HIGH CLASS SPORTSMEN” DURING PHYSICAL REHABILITATION SPECIALISTS PREPARATION

Sergey KAPRALOV, Yuriy LYANNOY

*State enterprise “the Olympic Training Sports Centre” (Kiev)
Institute of Physical Culture of A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University*

Research aim: to provide into the educational process the program of the special course “Physical rehabilitation of high class sportsmen” during the preparation of physical rehabilitation future specialists.

Tasks:

1. To develop the special course "Physical rehabilitation of high class sportsmen" for students of the speciality “Physical rehabilitation” using author's techniques of S.Y. Kapralov and other experts in this area.
2. To introduce the developed special course in the educational process of physical rehabilitation specialists preparation of the Institute of Physical Training of A.S. Makarenko Sumy Pedagogical University.
3. To determine pedagogical conditions of effective and qualitative mastering by future experts in physical rehabilitation using different author's techniques of the special course.
4. To define a level of theoretical and practical preparation of students through the content of the developed special course.

Research methods: During examining of professional knowledge level there were used such methods of the pedagogical research as ratings, supervisions, interrogations, conversations, questionings.

Abstract. The professional aspects of preparation of future experts in physical rehabilitation are taken into consideration in the article due to studying special course “Physical rehabilitation of high class sportsmen”. Methods and techniques which were included in the program of the special course, are generalized by S.Y. Kapralov's experience that was received during his professional work as the masseur of Ukraine combined different football teams, the masseur and the doctor of Ukraine man's and woman's teams of the sports gymnastics, the head of the rehabilitation department of “the Olympic Training Sport Centre” (Kiev). Results of the theoretical and practical students preparation at initial and final stages testify that students of experimental groups were marked by positive changes. In the future the students practice will be organized under S.Y. Kapralov's management on the basis of rehabilitation department of “the Olympic Training Sport Centre” (Kiev).

Key words: physical rehabilitation, professional training, a special course.